Bundel - 3.Raad (besluitvormend) van 20 juli 2023

0.1 Vastgesteld verslag raadsvergadering 20 juli 2023
20230720 Vastgesteld verslag openbare raadsvergadering

0.2 Besluitenlijst raadsvergadering 20 juli 2023
BESLUITENLIJST Besluitvormende RAAD 20-07-2023

1.1 Opening door de voorzitter, de heer G.E. Oude Kotte

1.2 Vaststelling van de agenda
Agenda Raad 20-07-2023

1.3 Actieve informatie uit het college

1.4 Mededelingen vanuit de fracties

2 BESLOTEN VERGADERING

2.0 BESPREEKSTUK

2.1 Reconstructief leeronderzoek
De raad vergadert in beslotenheid
++
++
Portefeuillehouder: G.E. Oude Kotte
Doel van de bespreking is om 1) de gemeenteraad in de gelegenheid te stellen zich te informeren over de aanleiding van het vertrek van twee wethouders op 16 maart 2023 aan de hand van bespreking van het reconstructief leeronderzoek naar de gebeurtenissen en 2) om te leren van deze casuïstiek over integriteit en vertrouwen.

3 OPENBARE VERGADERING

3.0 BESPREEKSTUK

3.1 Reconstructief leeronderzoek
Portefeuillehouder: G.E. Oude Kotte
Doel van de bespreking is om verantwoording af te leggen over de aanleiding van het vertrek van twee wethouders op 16 maart 2023 door de conclusies en aanbevelingen van het leeronderzoek openbaar te maken, te bespreken en te onderschrijven en om procesafspraken vast te stellen voor toekomstige vraagstukken over integriteit en vertrouwen.
20230720 Getekend rbs inzake reconstructief leeronderzoek
Samenvatting reconstructief leeronderzoek

4 Sluiting

Gemeente Aalsmeer

VERSLAG VAN DE VERGADERING VAN DE RAAD VAN DE GEMEENTE AALSMEER
d.d. 20 juli 2023

Aanwezigen

Voorzitter: dhr. D. van Willegen
Griffier: dhr. O. van Kolck

Fractie AA
De dames C. van Hilst-Dekker, G. Holtrop en D.M. Prent Bouten en de heer W.T.J.M. Koster

Fractie CDA
De dames T. van der Meer en M. van Diemen-Kreeft en de heren M.P. Buskermolen, P.F. van den Nouland, D. van Willegen en G.J.H. Winkels

Fractie D66
Mevrouw M.J. Geisler en de heren J. Tol en S.J.R. de Vries

Fractie GroenLinks
Mevrouw S. Lakerveld

Fractie PvdA
De heer J.H. Buisma

Fractie VVD
De dames M. Vleghaar en E.S.I. Mijwaart en de heren J.G.E. Bouwmeester, J. de Vries en D.G. van der Zwaag

FlorAalsmeer
Mevrouw J. Keessen en de heer D.J. Biesheuvel

Afwezig: de heer R.P. Fransen (GL) vanaf agendapunt 3

Raad (besluitvormend)

Agendapunt		Onderwerp
	1.1	**Opening door de voorzitter, de heer G.E. Oude Kotte** De voorzitter: Een hele goedenavond. Wij openen de vergadering. De laatste voor het zomerreces en een hele belangrijke. Onze vergadering bestaat uit twee delen. Daar kom ik zo op terug. Iedereen hier van harte welkom, ook op de tribune en de kijkers thuis.
	1.2	**Vaststelling van de agenda**

		De voorzitter: We hebben twee agendaonderdelen. Wij gaan eerst zo meteen onze vergadering starten in beslotenheid. Daar praten we met elkaar naar aanleiding van een raadsvoorstel over het reconstructief leeronderzoek onder andere. Hier kunnen we in openheid toch even met elkaar praten wat er in de achterliggende tijd is gebeurd. Het gaat over personen. Ook dat rechtvaardigt dat we dat in beslotenheid met elkaar doen. Daar leggen wij daarna, in de openbare raadsvergadering, verantwoording over af. Daarvan heeft u ook de stukken kunnen zien en voor het openbare deel worden ook de aanwezigen weer naar binnen gevraagd. Dan kunt u ook gewoon plaatsnemen op de tribune en de camera's gaan dan ook weer aan. Dus de uitzending kan ook thuis gevolgd worden. Besloten deel kom ik zo even op terug, maar het openbare deel wordt voorgezeten door de heer Van Willegen, omdat ik portefeuillehouder in deze ben. Dan kunnen wij goed het gesprek op die manier met elkaar voeren.
	1.3	**Actieve informatie uit het college** De voorzitter: Er is geen actieve informatie vanuit het college.
	1.4	**Mededelingen vanuit de fracties** De voorzitter: Mijn vraag is, zijn er mededelingen vanuit de fracties? Dat is niet het geval. Dan stel ik voor dat wij overgaan naar de besloten vergadering. Daarvoor schorsen wij drie minuten, dan vraag ik de aanwezigen die niet beëdigd zijn, om zich beneden te verschansen. Er is, als het goed is, voldoende koffie, thee en wellicht ook wat lekkers. Als u het uithoudt tot halftien, zijn er ook nog kroketten. Dus vast een mooi vooruitzicht. We schorsen voor twee minuten.
	2	**BESLOTEN VERGADERING**
	2.0	**BESPREEKSTUKKEN**
	2.1	**Reconstructief leeronderzoek**
	3	**OPENBARE VERGADERING**
	3.0	**BESPREEKSTUKKEN**
	3.1	**Reconstructief leeronderzoek** De plaatsvervangend voorzitter: Ik heropen de vergadering en het besloten gedeelte hebben wij zojuist afgesloten. We gaan nu over op het openbare gedeelte. We zijn weer live op televisie, dan wel op de livestream. Iedereen harte welkom, mensen op de tribune ook. Om te beginnen zou ik de portefeuillehouder, in dit geval de burgemeester, het woord willen geven om een kleine terugblik te doen op het besloten gedeelte en een inleiding op het raadsvoorstel dat voor u ligt, wat wij zo meteen gaan bespreken. Dat doen we op grootte van volgorde van de fracties. Ik wil eerst de heer Oude Kotte het woord geven. De heer Oude Kotte: Dank, voorzitter. We hadden met elkaar afgesproken, omdat ik het besloten deel had voorgezeten, om daar toch nog een aantal woorden aan te wijden. In eerste plaats excuses ook voor de leden, zeg maar, voor de mensen op de tribune en voor de kijkers thuis. We hebben best wel wat tijd met elkaar nodig gehad om het gesprek met elkaar hier te voeren. Zoals bekend stond er op het reconstructief leeronderzoek naar de achterliggende periode. We hebben dat in beslotenheid gedaan. Daar rust ook vertrouwelijkheid op. Dat heeft alles te maken met het feitenrelaas en dat het over personen gaat. Interpretaties, constateringen. Juist ook iets waarvoor een gemeenteraad is aangesteld en bevoegd is om daar het gesprek met elkaar over te voeren. Daarvan wil ik zeggen dat we dat in zeer goede gezindheid met elkaar gedaan hebben en dat er een hoop leerpunten uit zijn getrokken en ook heel veel eenheid is gevonden. Dat heeft zich vertaald naar het stuk dat in de openbaarheid kenbaar is gemaakt. Over dat stuk zullen we hier met elkaar ook het gesprek voeren. Ik denk dat we daarmee het besloten deel ook afronden en voor ons was het ook een afsluiting. Voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel voor deze inleiding. Voordat ik het CDA het woord geef, wil ik nog even melden dat afwezig zijn, de heer Fransen in dit gedeelte en de heer Kikkert als wethouder, is ook afwezig vanavond. Mag ik het CDA het woord geven. De heer Winkels.

De heer Winkels: Dank u wel, voorzitter. Zoals ook de burgemeester zojuist heeft gezegd, hebben we hiervoor een uiterst constructief gesprek met elkaar gevoerd. Dingen gezegd, dingen uitgesproken. Het raadsvoorstel wat nu voor ons ligt, doet recht aan datgene wat we hebben besproken met elkaar. Het CDA kan zich daar ook in vinden in dit raadsvoorstel, waarmee niet gesteld is dat alles voor de toekomst opgelost is. Er zullen zich altijd weer situaties voordoen, waardoor we dingen moeten aanpassen. Dat komt ook in hetzelfde verhaal een stukje terug, maar wij gaan van harte hiermee akkoord en ik bedank ook alle raadsleden hier aanwezig voor het goede gesprek, wat we hiervoor in beslotenheid hebben gevoerd. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. We doen gewoon het eerst rondje en dan later vragen we wel of u akkoord gaat met het raadsvoorstel, dan wel niet. De VVD, wie mag ik het woord geven? De heer Van der Zwaag.

De heer Van der Zwaag: Dank u wel, voorzitter. De VVD vindt het raadsvoorstel een goede start om verder procesmatige afspraken met elkaar te maken over hoe wij in dergelijke situaties elkaar wat beter bij de hand kunnen houden. Zowel vanuit het college, als vanuit de raad. Het is wel zo, het papier is geduldig en we zullen ook als mens ons steeds bewust moeten zijn van onze rol in deze gemeenteraad en onze relatie met de maatschappij. Als daar dingen uitkomen die schuren, moeten we dat vooral met elkaar bespreken. Dus daar ligt primaire verantwoordelijkheid voor ons als mens en raadslid. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. De fractie van AA, wie mag ik het woord geven? Mevrouw Prent Bouten.

Mevrouw Prent Bouten: Dank u wel, voorzitter. Een langdurig gesprek, goed verlopen, met dank aan iedereen, openheid, vragen zijn gesteld, kwesties zijn geduid en dat is prettig. Voordat we naar het raadsvoorstel kijken. We beseffen ons dat voor een goed en vernieuwd of verbeterd integriteitssysteem, want daar ging het rapport uiteindelijk ook over, moed nodig is en vrijmoedigheid. Moed en vrijmoedigheid is ook nodig om een basis van vertrouwen met elkaar te kweken. Als het gaat om vertrouwen, geef ik heel even Greta, mevrouw Holtrop het woord over wat haar gebeurd is de afgelopen periode.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Het is een goed gebruik dat ik iemand het woord geef.

Mevrouw Prent Bouten: Excuus, voorzitter. U heeft helemaal gelijk. Excuus.

De plaatsvervangend voorzitter: Maar dat is helemaal goed. Mevrouw Holtrop wil ik het woord geven.

Mevrouw Holtrop: Dank u wel, voorzitter. Ik zat er ook heel geduldig op te wachten. De mens achter het verhaal. Er wordt gesproken over het opstellen van een raadsbreed convenant met de titel 'Zo zijn onze manieren'. Daar wil ik graag even wat over zeggen. Hierin staat hoe we afspraken met elkaar gaan maken, hoe we met elkaar omgaan in de politieke arena en daarbuiten. Persoonlijk zou ik daaraan willen toevoegen, geen woorden, maar daden en daar de volgende uitleg bij willen geven. Er zijn in de afgelopen jaren, ik kan zelf spreken over zes jaar, diverse gesprekken, sessies gevoerd, gehouden over hoe wij ons als raadscommissieleden, fractieondersteuners, die ik hierna voor het gemak maar even collega's zal noemen, hoe wij ons dienen te gedragen en wat wij van elkaar mogen verwachten. Vertrouwen, elkaar vasthouden, respect, menselijk, allemaal termen die voorbij zijn gekomen. Woorden die benoemd worden,

maar gedrag is een ander verhaal. Vergeet niet dat wat er in de afgelopen maanden is voorgevallen, politieke schade, democratische schade en persoonlijke schade heeft aangericht. En dat betreft ook mij. Ik ben als raadslid en als kandidaat-wethouder de afgelopen weken geconfronteerd geweest, met naar mijn mening, onmenselijk, respectloos en onfatsoenlijk gedrag. Deze teleurstellingen hebben erin geresulteerd, dat mijn vertrouwen in een deel van deze raad en het college is beschadigd. Niet elkaar vasthouden, vertrouwen op elkaar, in gesprek blijven met elkaar of oplossingsgericht zijn. Voor mij is dat onbegrijpelijk. Ik heb meerdere malen te horen gekregen dat dit nu eenmaal de politiek is. Het politieke spel dat gespeeld moet worden. Laat ik dan zeggen dat ik daar niet voor in de politiek gegaan ben. Mensen te kwetsen en te beschadigen en het dan als politiek te bestempelen. Dat is niet een politiek waar ik onderdeel van uit wil maken. Spelletjes spelen doe ik ergens anders wel. Als dit spelletje door en in de raad onderling wordt gespeeld, dan zegt dat misschien ook wat over hoe je met je inwoners omgaat. Zijn dat dan ook spelletjes? Het vertrouwen in de landelijke politiek is gedaald en ook daar worden spelletjes gespeeld. Daar hoef ik niet al te veel over te vertellen. Maar ook daar heeft het overgrote deel van de bevolking op gereageerd. Ze waarderen dat niet. Dat moeten wij toch niet gaan volgen, dat voorbeeld? Dat moeten wij hier toch lokaal anders gaan doen. Er is echt verandering nodig en niet alleen op landelijk niveau. Lokaal geldt precies hetzelfde. Ik zou eraan toe willen voegen wat ik eerder al zei, geen woorden, maar daden. Gelukkig heb ik veel oprechte, goed bedoelde reacties gekregen, zowel van collega's hier in de raad, alsmede ook van vele inwoners in Aalsmeer, Kudelstaart en daarbuiten. Ook de steun en het vertrouwen van en voor mijn huidige fractie is hartverwarmend. Dank jullie wel allemaal. En dankzij al deze reacties zit ik hier nu nog. Want die laten mij zien waarom ik destijds de beslissing genomen heb om mijn naam op de lijst van een lokale, politieke partij te plaatsen. En dankzij jullie, maar vooral voor jullie, wil ik daar ook mee verder gaan. Ik geef eenieder dit mee, voordat we met reces gaan. Mijn vertrouwen is beschadigd. Ik spreek de hoop en de verwachting uit dat we na de zomer kunnen gaan bouwen aan een raadsbreed convenant en niet alleen met verwachtingen die we dan zullen uitspreken naar elkaar en naar onze inwoners, maar dat we dan ook over zullen gaan tot daden. Dank jullie wel. Dank u wel, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Ik geef het woord weer terug aan mevrouw Prent Bouten voor de overige vragen over dit raadsvoorstel.

Mevrouw Prent Bouten: Dank u wel, voorzitter. De zakelijke kant, de vragen die aan de raad gesteld zijn. Het instellen van een stuurgroep. De werkgroep en processtappen lijken ons een goede stap voorwaarts. De vraag die we wel daarbij hebben, is, of de eindverantwoordelijke integriteit ook de voorzitter van de stuurgroep integriteit moet zijn. Het borgen van onafhankelijkheid en neutraliteit lijkt ons voorwaardelijk om hiermee aan de slag te gaan. Een levend protocol integriteit. Ons is onduidelijk wat hiermee bedoeld wordt en waar dit toe gaat bijdragen. Naar onze mening is een actuele gedragscode integriteit van belang voor alle betrokkenen, die om het jaar getoetst kan worden aan relevante ontwikkelingen of eerder, indien nodig. Deze gedragscode is er voor het college, de raad, de ambtelijke organisatie en, deze willen we ook meegeven, voor de externen waar de gemeente meewerkt. Denk eens aan projectontwikkelaars. Ook belangrijk om mee te nemen. Het convenant hoe we met elkaar omgaan. Naar onze mening maakt dat onderdeel uit van de gedragscode. Aangemerkt hierbij dat wanneer het gaat om hoe we ons gedragen naar de online sociale media, waar een hoofdstukje over gaat, dat dit om aanscherping vraagt. Iedereen in Nederland heeft namelijk vanuit de grondwet het recht op vrijheid van meningsuiting en een aanscherping over wanneer, op welke gronden, meningen of informatie al daar niet gedeeld wordt, hoort ook in de gedragscode. Als laatste de nota integriteit en het plan van aanpak. Dat zien wij als Absoluut Aalsmeer graag tegemoet. Het moge duidelijk zijn dat wij aan de verdere professionalisering van het integriteitssysteem van Aalsmeer graag mee willen werken. We zijn immers een ervaren partij. Dank u wel, voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. D66, de heer De Vries.

De heer De Vries: Dank, voorzitter. Allereerst dank voor de woorden van AA. Goed voorbereid en interessante voorstellen. Dank ook aan mevrouw Holtrop voor haar bijdrage. Was zeer op zijn plaats en wij nemen de woorden zeer ter harte. Wat betreft het raadsbesluit is nu even de vraag wat we nu gaan besluiten, omdat mevrouw Prent Bouten zulke goede suggesties doet, die een invloed gaan hebben op het besluit wat we gaan nemen. Dus dat is een beetje een procedurele kwestie. Wij kunnen nu, op het ogenblik, met dit voorstel leven, maar we zien in de toevoeging van AA een zekere meerwaarde. Dus dat wat betreft de fractie van D66.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Ik was van plan het eerste rondje af te maken. De eerste termijn, dan geef ik de portefeuillehouder het woord om te reageren op de suggesties van Absoluut Aalsmeer. Al dan niet komt daar misschien een aanpassing van het raadsvoorstel, maar dat zal genoteerd worden door de griffie en dan is dat het raadsvoorstel ook zo meteen, waar we over gaan stemmen. Maar laten we even afwachten wat de portefeuillehouder hiervan vindt. Maar laten we eerst gewoon het rondje af gaan maken, dat iedereen zijn inbreng kan doen. Dan wil ik het woord geven aan GroenLinks. Mevrouw Lakerveld.

Mevrouw Lakerveld: Dank u wel, voorzitter. GroenLinks Aalsmeer is zeer content en gaat akkoord met het raadsvoorstel. We hebben een week geleden een motie ingediend samen met PvdA over integriteit. Dus dit maakt ons alleen maar blij. Ik richt me ook tot mevrouw Prent Bouten. Wilt u met een motie of iets komen om raadsvoorstel aanpassen of is dat mondeling toezegging voldoende? Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Ik denk dat we eerst de portefeuillehouder even afwachten, hoe die gaat reageren en als er aanpassingen komen, zeg maar die rechtstreeks erin kunnen, dan hoeft er geen motie te komen, want dan kan hij gewoon genoteerd worden. Als er een toezegging is, is dat ook goed. Maar laten we even eerst de reactie zo meteen van de portefeuillehouder afwachten, voordat wij andere beslissing daarover nemen. Partij van de Arbeid, mijnheer Buisma.

De heer Buisma: Dank u wel, voorzitter. Namens de Partij van de Arbeid even de eerste reactie op zowel het raadsvoorstel, als de openbare samenvatting van het onderzoek wat gedeeld is. De bevindingen en lessen uit dit onderzoek zijn van groot belang voor de toekomstige integriteit en effectiviteit van ons bestuur. In het bijzonder willen we de rol van de raad dan ook benadrukken, aangezien wij gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor het gedrag van deze raad. Vooraf willen we wel meegeven als Partij van de Arbeid, dat we moeite hebben gehad met het besloten karakter en de framing naar buiten toe. Waarbij dit rapport voornamelijk lijkt te spreken over het vertrek van de wethouders, terwijl de oorspronkelijke opdracht gericht was over het gedrag van de burgemeester. Het rapport benoemt terecht dat belangenverstrengeling en de schijn daarvan niet gebonden zijn aan specifieke personen of portefeuilles. Het vraagt om een actieve bewustwording van de risico's en kwetsbaarheden binnen het gehele bestuur. Als raad hebben we de taak om integriteit van het bestuur te borgen en te controleren. Het is van groot belang dat we een collectieve verantwoordelijkheid nemen om integriteitskwesties periodiek te bespreken. Met bijzondere aandacht voor belangenverstrengeling en de schijn daarvan. Uiteraard dienen we wel te onderscheiden dat de schijn van belangenverstrengeling een andere categorie is, dan daadwerkelijke belangenverstrengeling of het onjuist informeren van de raad, dan wel het bewust tegenwerken van besluiten van deze gemeenteraad. Het rapport toont aan dat in het verleden de afspraken ter voorkoming van belangenverstrengeling onvoldoende in het bijzijn van het voltallige college zijn besproken, wat duidt op een gebrek van een collegiaal bestuur. Ook constateren we dat de twee overgebleven wethouders wellicht over weinig bestuurlijke, dan wel politieke sensitiviteit lijken te beschikken. Aangezien het collegeprobleem opeens een coalitieprobleem werd, zonder dat alle fracties daarvan op de hoogte waren. Als raad moeten we hierop aandringen en het college aanmoedigen om

integriteitrisico's en beheersmaatregelen gezamenlijk en transparanter bespreken. Een protocol voor handhaving kan duidelijkheid bieden bij vermoedens van integriteitsschendingen en de verantwoordelijkheden die daarbij horen. Daarnaast kunnen we de burgemeester ondersteunen in zijn rol als hoeder van de integriteit, door een geactualiseerde gedragscode op te stellen die beter aansluit op de actualiteit en specifiek aandacht besteed aan belangenverstrengeling en de schijn hiervan. Zo kunnen we de rol als hoeder van de integriteit versterken. Als raad moeten we zelf ook kritisch naar onszelf kijken. Echter, geïnformeerd worden is dan wel het eerste. Het college van B&W heeft hier onvoldoende oog voor gehad. We hebben gezamenlijk de verantwoordelijkheid om integriteitskwesties niet te laten uitgroeien tot politieke steekspellen, maar juist om zorgvuldig en transparant te handelen. Het opstellen van duidelijke afspraken hoe we hier met elkaar over omgaan en hoe we als leden van de raad met elkaar omgaan, is zowel van binnen als naar buiten de raad van zeer groot belang. Het kan bijdragen aan een werkomgeving, waarin integriteitskwesties adequaat worden aangepakt. Voorzitter, als Partij van de Arbeid hechten we aan een integere, effectieve raad en bestuur. We willen ons juist verre houden van een persoonlijke afrekencultuur. We moeten gezamenlijk werken aan een open en transparante cultuur, waarin integriteitrisico's periodiek worden besproken en waarin eenieder van ons bewust is van zijn verantwoordelijkheid in het dragen hiervan. Zo reken je niet af, maar leer je voor de toekomst. Als partij zijn wij bereid om actief bij te dragen hieraan.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. FlorAalsmeer, mevrouw Keessen.

Mevrouw Keessen: Dank u wel, voorzitter. FlorAalsmeer vindt dit een goed voorstel, met mooie afspraken ook die erin staan. Eigenlijk sluiten wij ons aan bij de woorden van de PvdA, want wij speelden inderdaad als raad er een grote rol in. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Mag ik de portefeuillehouder uitnodigen om te reageren op de suggesties van Absoluut Aalsmeer en misschien te reflecteren op de andere inbreng. De heer Oude Kotte.

De heer Oude Kotte: Excuses, voorzitter. U bent de voorzitter in deze vergadering, niet ik. Ik gebruik het verkeerde pasje. Daar staan we na een avond, toch ook wel vol bewogenheid, ons te buigen over een raadsvoorstel waar heel veel in staat en we ook allemaal wel het ongemak kennen over zaken waar we niet over mogen praten en zaken waar we wel over mogen praten. Ik ben ook wel blij met de bijdrage vanuit de PvdA, met een reflectie op dit stuk, met nuances die erin zitten. Want ik denk dat één ding wel echt helder moet zijn. De geschiedenis waar wij doorheen zijn gegaan, kent ook nuance, kent hardheid, kent feiten, maar vooral voor onszelf leermomenten. Als ik dan kijk naar de vraag van AA, ingaand op het instellen van de stuurgroepen, wie moet de voorzitter zijn? Ik zal u zeer dankbaar zijn, als u uit uw midden een voorzitter aanwijst die deze stuurgroep moet voorzitten. Want wat beklemtoont dit nu allemaal? Is dat de raad regie moet hebben op het vraagstuk integriteit en dat het ongelooflijk belangrijk is, dat we in de huidige tijdsgeest met elkaar vaststellen wat we acceptabel en vooral ook niet-acceptabel vinden. Dat we elkaar daarop aanspreken, een zorgplicht naar elkaar hebben en de veiligheid hebben om dat ook te doen. Ook wel gezegd, soms hard op de inhoud, zacht op de personen. We zijn ook allemaal maar mensen en die het, dat geldt niet voor de burgemeester, ik krijg ervoor betaald, u doet het er toch maar gewoon even bij. Dus ik vind dat een hele mooie suggestie en dat kan ingewikkeld middels amendering, maar ik denk dat we in het tekstvoorstel zo meteen een streep zetten door burgemeester en dat we daar met pen bijschrijven, een voorzitter te kiezen uit de raad. Laten we dat ook gewoon doen in de eerstvolgende setting na de zomer, ik geloof 21 september, als we met elkaar hierover praten. Want wat kunt u verwachten, is dat we kort een plan van aanpak hebben over hoe we dit met elkaar gaan aanpakken. Maar de echte notitie die moet komen, dat is eentje die van de hand zou komen mede naar aanleiding van de sessie van 21 september. Omdat u gewoon de regie erin moet hebben, wat erin moet komen te staan. Daarvoor dragen we natuurlijk bouwblokken aan, we voeren gesprekken met elkaar. We nemen natuurlijk ook iemand mee, de professional

op dit gebied van buiten, die met ons een gesprek daarover voert, wellicht op deskundige inhoud. Dan komen we met elkaar wel tot de documenten die we nodig hebben naar de toekomst toe. Daar komt dan ook in te staan, wat ons helpt om elkaar erop aan te spreken. De PvdA had het er daarnet ook over. We hebben belangenverstrengeling, die is volgens de wet klip en klaar. De schijn van belangenverstrengeling, die is heel ingewikkeld. Wat we met elkaar geleerd hebben van de situatie in Den Haag, waar een strafrechtelijk onderzoek toen naar één van de collegeleden volgde, is dat die rechter zei, het is niet aan de strafrechter om die oordelen te vellen. U als politiek moet die checks and balances met elkaar afspreken wat toelaatbaar is en niet. Dat hebben we met elkaar wel heel goed geconstateerd. Dus ik ben ook heel hoopvol naar die toekomst toe, dat we op deze wijze ook breken met hetgeen achter ons ligt. Ik heb dit vertrouwen, ik heb dat vertrouwen enorm. Heb ik zo alle vragen vanuit Absoluut Aalsmeer beantwoord? Maar even de check, voorzitter. Vindt u het goed?

De plaatsvervangend voorzitter: Mevrouw Prent Bouten, Absoluut Aalsmeer.

Mevrouw Prent Bouten: Dank u wel voor deze toezegging. We zien het graag tegemoet. We hadden het nog even over een levend protocol integriteit, of dat niet ondergebracht kan worden in de gedragscode met daarbij een handhavingsprotocol?

De plaatsvervangend voorzitter: De heer Oude Kotte.

De heer Oude Kotte: Dat is een mooie suggestie. Want wat is nu een levend document integriteit? Dat is wat we met elkaar wel constateren, is dat door de generaties heen moraal en ethiek, rondom wat toelaatbaar is en wat niet toelaatbaar is, gewijzigd is. Zo zul je naar de stand van nu af en toe gewoon met elkaar dat moment moeten duiden van, wat is nog acceptabel en wat niet? Dat is dan de levendheid die erin zit, dat het zich met de tijd mee ontwikkelt. Dat je niet nu een document beslist, waar je over tien jaar nog eens een keer naar terugkijkt, maar die meebeweegt aan de hand van voorbeelden en dat je dus regelmatig gesprekken met elkaar hebt, aan de hand van casuïstiek, van wat we daarvan vinden. En het is heel goed om daar een document, een handhavingsdocument aan te koppelen, want dat kan ik als burgemeester dan ook toepassen. Voorzitter, ik denk dat ik zo voldoende gereageerd heb op de vragen.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik rond. Gaan we over op een tweede termijn. Ik ga rond, begin dan bij de fractie van het CDA, de heer Winkels.

De heer Winkels: Dank u wel, voorzitter. Ik vind de wijziging van het voorstel wat AA aangeeft, vind ik een hele chique. Dat is heel mooi dat de raad aan zet is, ook in deze zaak en wij zullen dat van harte ondersteunen. Voor wat betreft mevrouw Holtrop. Ik wou dat ik wist hoe u zich voelde of voelt op dit ogenblik. Dat kan ik niet, maar ik kan wel eraan meewerken, dat uw vertrouwen in de politiek weer gaat groeien. Dat is wat ik wilde zeggen vandaag, mijnheer de voorzitter.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. VVD, de heer Van der Zwaag.

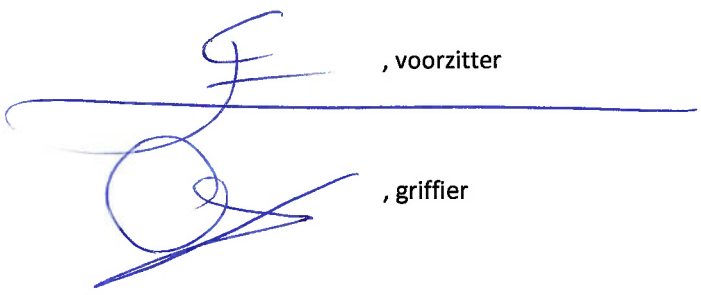
De heer Van der Zwaag: Wij staan positief tegenover het voorstel en wij zullen zeker ook de voorstellen van Absoluut Aalsmeer en de toezegging van de portefeuillehouder omarmen. Dank u wel.

De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. D66, de heer De Vries.

De heer De Vries: Dank. Wij nemen nu voorrang op AA, begrijp ik. We hebben net al aangegeven dat we kunnen leven met zowel het voorstel, als zeker ook de voorstellen, wijzigingsvoorstellen die zijn aangebracht. Ik denk dat er op dit moment verder weinig toe te voegen is aan hetgeen verder gezegd is. Dank.

		De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan wil ik nu het woord geven aan Absoluut Aalsmeer. Mevrouw Prent Bouten. Ik denk bijna dat het uw voorstel was en dat ik de rest ging vragen hoe het was, maar het was natuurlijk gewoon een interruptie op het raadsvoorstel. Mevrouw Prent Bouten. Mevrouw Prent Bouten: Dank u wel, voorzitter. Bedankt CDA, de heer Winkels, voor uw mooie woorden. Dat doet goed. Akkoord met het voorstel en fijn dat de aanpassingen die we hebben aangegeven ook omarmd worden. De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we door naar GroenLinks. Mevrouw Lakerveld. Mevrouw Lakerveld: Dank u wel, voorzitter. We zijn ook akkoord met voorstel van mevrouw Prent Bouten. De plaatsvervangend voorzitter: Dan gaan we door naar Partij van de Arbeid. De heer Buisma. De heer Buisma: Steun voor de voorstellingen van mevrouw Prent Bouten, van AA. Ook blij met de reactie van het college daarop. Ik wilde ook even zeggen dat ik geraakt was door uw betoog, mevrouw Holtrop. Het is stoer om hier toch, in deze ruimte, op de afgelopen periode even uw reflectie te horen. Dus dank u wel daarvoor. De plaatsvervangend voorzitter: Dank u wel. FlorAalsmeer, mevrouw Keessen. Mevrouw Keessen: Dank u wel, voorzitter. Met dank voor de toezegging van het college en uiteraard met de voorstellen. Wij gaan nog steeds akkoord. Dank u wel. De plaatsvervangend voorzitter: Gehoord wat er hier besproken is, zijn er geen vragen meer voor de portefeuillehouder, dus gaan wij over tot stemming. Wie is voor dit voorstel? Algemene stemmen. Wat zegt u? Het is het gewijzigde voorstel. Dat heb ik net in het begin al aangegeven, als de portefeuillehouder aangeeft dat hij het zou accepteren, dan wordt dat ook meteen ingebracht in het voorstel en dan gaan we daarmee akkoord. Met algemene stemmen aangenomen. Dank u wel.
	4	**Sluiting** De plaatsvervangend voorzitter: Dan rest mij alleen nog maar de vergadering te sluiten. En dat is bij deze gedaan. Ik nodig de raadsleden en de commissieleden uit voor een borrel. Dat is misschien best wel even een toost op elkaar uit te brengen. Ik wens u verder een fijne avond. Iedereen in het publiek ook, wel thuis.

Aldus vastgesteld in de openbare raadsvergadering van 5 oktober 2023,

, voorzitter

, griffier

Gemeente Aalsmeer

BESLUITENLIJST RAADSVERGADERING
D.D. 20 JULI 2023

Aanwezig:
Voorzitter: de heer G.E. Oude Kotte
Griffier : de heer O. van Kolck

Leden:

CDA:	de dames M. van Diemen-Kreeft en T. van der Meer en de heren M.P. Buskermolen, P.F. van den Nouland, D. van Willegen en G.J.H. Winkels
VVD:	de dames E.S.I. Mijwaart en M. Vleghaar en de heren J.G.E. Bouwmeester, J. de Vries en D.G. van der Zwaag
Absoluut Aalsmeer:	de dames C. van Hilst-Dekker (tot agendapunt R-13), G. Holtrop en D.M. Prent Bouten en de heer W.T.J.M. Koster
D66:	mevrouw M.J. Geisler en de heren J. van der Tol en S.J.R. de Vries
GroenLinks:	mevrouw P. Lakerveld
PvdA:	de heer J.H. Buisma
FlorAalsmeer:	mevrouw J. Keessen en de heer D.J. Biesheuvel

Portefeuillehouders: de heren G.E. Oude Kotte, L.B. Kabout en S.A.S. Spaargaren
Afwezig: de heer R.P. Fransen (GL) en de heer W. Kikkert (wethouder)

Agenda punt	Onderwerp	Besluit:
R-1	1.Opening door de voorzitter, de heer G.E. Oude Kotte 2.Vaststelling van de agenda 3.Actieve informatie uit het college	 1.2.Conform vastgesteld 1.3.Er is geen actieve informatie uit het

	4.Mededelingen vanuit de fracties	college. 1.4.Er zijn geen mededelingen vanuit de fracties
	BESLOTEN VERGADERING	
	BESPREEKSTUK	
R-2	**Reconstructief leeronderzoek**	De gemeenteraad besluit te vergaderen in beslotenheid.
	OPENBARE VERGADERING	De openbare raadsvergadering wordt voorgezeten door de plaatsvervangend voorzitter, de heer D. van Willegen
	BESPREEKSTUK	
R-3	**Reconstructief leeronderzoek** **Gewijzigd besluit:** 1. De conclusies en aanbevelingen uit het reconstructief leeronderzoek zoals vermeld in het raadsvoorstel op pagina 2 te onderschrijven. 2. De volgende procesafspraken vast te stellen om de weerbaarheid van de gemeenteraad en het college van B&W te versterken bij vraagstukken over integriteit en vertrouwen: - Het instellen van een stuurgroep onder leiding van een door de raad aan te wijzen voorzitter om werkconferenties met de gemeenteraad en het college te organiseren over het onderwerp integriteit en deze te borgen, daarnaast zorgdragen voor vernieuwing van de gedragscodes voor bestuurders, burgemeester en gemeenteraad en aanscherping van de pre-benoemings-toets voor kandidaat-wethouders (te laten) voorbereiden; - Het opstellen van een geactualiseerd 'levend' protocol Integriteit ten behoeve van de gemeenteraad; - Het opstellen van een raadsbreed convenant "Zo Gaan We Met Elkaar Om	Op voorstel van de fractie Absoluut Aalsmeer stemt de raad in met een tekstwijziging van het raadsbesluit: bij besluitpunt 2, eerste aandachtsstreepje wordt "onder leiding van de burgemeester" vervangen door "onder leiding van een door de raad aan te wijzen voorzitter". Het gewijzigde raadsvoorstel is unaniem aangenomen.

	in Politiek Aalsmeer en daarbuiten'; - In de toegezegde nota Integriteit een plan van aanpak te beschrijven voor de bovengenoemde stappen.	
	Sluiting	De voorzitter sluit de vergadering om 22.35 uur

Gemeente Aalsmeer

Uitnodiging voor het bijwonen van de Raadsvergadering op donderdag 20 juli 2023, in de raadzaal van het raadhuis van Aalsmeer. Aanvang: 20.00 uur.

DE VOORZITTER VAN DE RAAD,

mr. G.E. Oude Kotte

RAAD		
Raadzaal		
Tijd	**Agenda punt**	**Onderwerp**
20.00	R-1.	**1. Opening door de voorzitter, de heer G.E. Oude Kotte** **Raadsgriffier: de heer O. van Kolck** **2. Vaststelling van de agenda** **3. Actieve informatie uit het college** **4. Mededelingen vanuit de fracties**
		BESLOTEN VERGADERING
		BESPREEKSTUK
20.05	R-2	**Reconstructief leeronderzoek** Portefeuillehouder: G.E. Oude Kotte Doel van de bespreking is om 1) de gemeenteraad in de gelegenheid te stellen zich te informeren over de aanleiding van het vertrek van twee wethouders op 16 maart 2023 aan de hand van bespreking van het reconstructief leeronderzoek naar de gebeurtenissen en 2) om te leren van deze casuïstiek over integriteit en vertrouwen.
		OPENBARE VERGADERING
		BESPREEKSTUK
21.00	R-3	**Reconstructief leeronderzoek** Portefeuillehouder: G.E. Oude Kotte Doel van de bespreking is om verantwoording af te leggen over de aanleiding van het vertrek van twee wethouders op 16 maart 2023 door de conclusies en aanbevelingen van het leeronderzoek openbaar te maken, te bespreken en te onderschrijven en om procesafspraken vast te stellen voor toekomstige vraagstukken over integriteit en vertrouwen.

SLUITING

Gemeente Aalsmeer

RAADSVOORSTEL

Raadsvoorstel nr Z23-063334; D23-314523

Datum besluit burgemeester 13 juli 2023

Voor de vergadering van raad d.d.
20 juli 2023

Portefeuillehouder Burgemeester mr. G.E. Oude Kotte

Afdeling Griffie

Behandelend ambtenaar (voor technische vragen)
O. van Kolck
06-44165032

Onderwerp

Reconstructief leeronderzoek

Gevraagd besluit

1. De conclusies en aanbevelingen uit het reconstructief leeronderzoek zoals vermeld in het raadsvoorstel op pagina 2 te onderschrijven.

2. De volgende procesafspraken vast te stellen om de weerbaarheid van de gemeenteraad en het college van B&W te versterken bij vraagstukken over integriteit en vertrouwen:
   - Het instellen van een stuurgroep onder leiding van de burgemeester om werkconferenties met de gemeenteraad en het college te organiseren over het onderwerp integriteit en deze te borgen, daarnaast zorgdragen voor vernieuwing van de gedragscodes voor bestuurders, burgemeester en gemeenteraad en aanscherping van de pre-benoemingstoets voor kandidaat-wethouders (te laten) voorbereiden;
   - Het opstellen van een geactualiseerd 'levend' protocol Integriteit ten behoeve van de gemeenteraad;
   - Het opstellen van een raadsbreed convenant "Zo Gaan We Met Elkaar Om in Politiek Aalsmeer en daarbuiten';
   - In de toegezegde nota Integriteit een plan van aanpak te beschrijven voor de bovengenoemde stappen.

WAT WILLEN WE BEREIKEN EN WAT GAAN WE DAARVOOR DOEN

Wat willen we bereiken (effectindicatoren)

Verantwoording afleggen over en leren van een onderzoek dat verricht is naar aanleiding van het vertrek van twee wethouders.
De weerbaarheid en bewustwording van de gemeenteraad en het college van B&W te versterken bij toekomstige vraagstukken over integriteit en vertrouwen

Wat gaan we daarvoor doen (prestatie-indicatoren)

Conclusies en aanbevelingen uit het leeronderzoek openbaar maken en bespreken in de gemeenteraad.
Procesafspraken vaststellen voor soortgelijke, toekomstige vraagstukken.

ACHTERGROND EN OVERWEGINGEN

Programma (speerpunt)

Bestuur bevolking en veiligheid

Aanleiding

Het vertrek van twee wethouders op 16 maart 2023 uit het college van B&W was aanleiding om het bureau Governance & Integrity opdracht te geven een reconstructief leeronderzoek uit te voeren.

Doel van het onderzoek is een reconstructie te maken van de gebeurtenissen, deze te beoordelen en lessen en aanbevelingen voor de toekomst op te stellen. Het onderzoek richt zich op het voorkomen van belangenverstrengeling en de schijn daarvan door een oud-wethouder, en op het proces dat de burgemeester daarin heeft gevolgd en de interventies die door de burgemeester zijn gepleegd. De aanbevelingen en lessen zijn gericht aan de burgmeester, aan het college van burgemeester en wethouders en aan u als gemeenteraad.

Het onderzoek heeft nadrukkelijk het karakter van een leeronderzoek en is niet bedoeld en niet geschikt om te dienen als grondslag voor persoonsgericht oordelen, laat staan disciplinaire maatregelen. De mogelijkheid tot onderzoek van handelingen van betrokkene gericht op eventuele disciplinaire maatregelen is niet meer aan de orde aangezien de casus een voormalig lid van het college betreft.

Argumenten

Lessen leren voor versterking weerbaarheid en bewustwording raad en college
Samen met het Presidium van de raad constateert de burgemeester dat het onderzoek een goede aanzet geeft en betekenisvol voor de gemeenteraad en het college kan zijn voor een meer omvattend gesprek over het feitenrelaas en de lessen die uit de casuïstiek over integriteit en de noodzaak van het voorkomen van (de schijn) van belangenverstrengeling. Het gesprek over de conclusies en aanbevelingen uit het rapport is voor de bestuursorganen van waarde om in de toekomst beter te kunnen reageren en het onderwerp eerder en breder bespreekbaar te maken. Daarmee wordt de weerbaarheid en bewustwording van de gemeenteraad en het college van B&W versterkt.

Verantwoording afleggen
De verantwoordelijkheid voor integer politiek en bestuurlijk handelen ligt in eerste instantie bij alle individuele leden van het gemeentebestuur, raads-, commissie- en collegeleden. De gemeenteraad, het college van B&W en de burgemeester dienen hun taak zonder vooringenomenheid te vervullen. Deze bestuursorganen dienen ervoor te waken dat besluitvorming niet wordt beïnvloed door persoonlijke belangen van leden van het gemeentebestuur. Als er "gedoe" is over integriteit dan raakt dat het aanzien van ons gemeentebestuur. In het proces van herstel van dat aanzien is het van belang dat de gemeenteraad de conclusies en aanbevelingen van het onderzoek in de openbaarheid bespreekt.

Conclusies leeronderzoek
Voor een samenvatting van het onderzoeksrapport met de opzet conclusies en aanbevelingen wordt verwezen naar de bijlage.

In het onderzoeksrapport wordt geconstateerd dat:
- er drie situaties zijn geweest waarin een oud-wethouder de schijn van belangenverstrengeling op zich heeft geladen. Dit is belangrijk om te benoemen vanwege het doel om dit soort situaties in de toekomst te voorkomen;
- de burgemeester vanaf de totstandkoming van het college tot aan het moment van aftreden van twee wethouders zich heeft ingespannen om alle wethouders te beschermen tegen de schijn van belangenverstrengeling;
- het erop lijkt dat door de afspraken die zijn gemaakt om (de schijn van) belangenverstrengeling te voorkomen deze er onbedoeld toe hebben geleid dat het college-brede gesprek over integriteit en belangenverstrengeling aan de hand van concrete casuïstiek onvoldoende van de grond is gekomen en daardoor de collectieve verantwoordelijkheid over integriteit van het gemeentebestuur moeilijker was vorm te geven;
- de raad volkomen verrast leek te zijn door de kwestie die in de raadsvergadering van 16 maart aan de orde kwam, terwijl de raad een controlerende rol heeft, ook op het onderwerp integriteit. Er zijn door de raad geen vragen gesteld in de periode daaraan voorafgaand.

Te leren lessen
Voor het college van B&W komen de volgende lessen naar voren uit het onderzoek:

- integriteit van het bestuur wordt bepaald door de individuele verantwoordelijkheid van ieder lid afzonderlijk en is gekoppeld aan de collectieve verantwoordelijkheid van alle leden van het college samen. Het is belangrijk om integriteit periodiek te bespreken in het bijzijn van alle collegeleden;
- het gezamenlijk bespreken van integriteitsrisico's en passende beheersmaatregelen, volgend uit een pre-benoemingstoets of risicoprofielgesprek, in het bijzijn van alle leden van het college draagt bij aan het versterken van collectieve verantwoordelijkheid voor naleving van diezelfde beheersmaatregelen;
- nieuwe wethouders verdienen in hun eerste periode (pro)actief gecoacht te worden op het gebied van integriteit;
- in een situatie binnen het college waar er sprake is van "agree to disagree" op een bepaald dossier, is het belangrijk om goede afspraken te maken en deze expliciet en transparant kenbaar te maken, zodat het naleven ervan gecontroleerd kan worden;
- er dient een zorgvuldige afweging gemaakt te worden door het college bij het bepalen wie op welke uitnodiging voor een bijeenkomst ingaat;
- de huidige gedragscode voor bestuurders dient geactualiseerd te worden, want deze sluit niet goed aan op de actualiteit en is met name op de schijn van belangenverstrengeling te beperkt;
- een gedragscode specifiek voor de burgemeester, gelet op zijn specifieke verantwoordelijkheid op het gebied van integriteit, kan hem helpen bij een standvastig optreden.

Voor de gemeenteraad komen de volgende lessen naar voren uit het onderzoek:

- met een versterking van het integriteitsbewustzijn kan de raad beter en gemakkelijker zijn controlerende taak op het gebied van integriteit uitoefenen;
- het is belangrijk om te voorkomen dat een integriteitskwestie inzet wordt van een politiek steekspel door bijvoorbeeld afspraken te maken hoe de leden met elkaar omgaan binnen en buiten de vergaderzaal en met de (sociale) media;
- het ontbreekt de raad aan een protocol voor handhaving, waarin helder uiteen gezet wordt wat de te nemen stappen zijn op het moment van een vermoeden van een integriteitsschending en wie welke stappen neemt.

Ook voor de ambtelijke organisatie heeft het onderzoek aanbevelingen:

- ook ambtenaren hebben een rol bij het beschermen van hun wethouders. Het is daarom belangrijk beheersmaatregelen bij integriteitsrisico's voor een collegelid te delen met de ambtelijke organisatie;
- het belang van integer bestuurlijk handelen vraagt met name daar waar er risico's spelen een hoog integriteitsbewustzijn bij ambtenaren en hun leidinggevenden;
- bij grote projecten op het gebied van ruimtelijke ordening en herinrichting moet de gemeente anticiperen op mogelijke weerstand.

Procesafspraken
Naar aanleiding van de conclusie en aanbevelingen uit het leeronderzoek wordt voorgesteld een aantal procesafspraken te maken, zodat geborgd is welke onderwerpen wanneer gezamenlijk met de gemeenteraad en het college zullen worden uitgewerkt.

Om de wens zoals geuit in het Presidium, en na instemming van raad, handen en voeten te geven, gaan raad en college gezamenlijk aan de slag om de gedragscodes voor bestuurders, de burgemeester en de gemeenteraad samen vorm te geven. Daarbij is opgemerkt dat de gedragscode bur-

gemeester in ieder geval ook geactualiseerd zal moeten worden met de recente wettelijke wijzigingen ter zake. Daarnaast heeft het Presidium de wens te kennen gegeven een geactualiseerd 'levend' protocol integriteit te willen (laten) samenstellen. Levend wil zeggen dat dit protocol -doorlopend- verrijkt en aangevuld kan worden met voorhanden zijne casuïstiek over integriteitsvraagstukken. Om een en ander te realiseren zal een stuurgroep bestaande uit drie leden van het Presidium of de gemeenteraad, de burgemeester, griffier en gemeentesecretaris, werkconferenties organiseren. Dat houdt in dat het thema integriteit breed met de gemeenteraad en het college zal worden besproken teneinde bewustwording en weerbaarheid te vergroten.

Uitkomst van deze werksessies zal moeten zijn nieuwe, aangepaste en geactualiseerde gedragscodes voor bestuurders, de burgemeester en de gemeenteraad en een geactualiseerd 'levend' Procotol integriteit ten behoeve van de raad.
Ten slotte wordt voorgesteld om een raadsbreed convenant 'Zo Zijn Onze Manieren in (politiek) Aalsmeer en daarbuiten' op te stellen, waarin afspraken staan hoe wij met elkaar omgaan (houding, gedrag, fatsoensnormen en waarden) in de politieke arena en daarbuiten (lees: in (social) media en aanverwante terreinen).

In de toegezegde nota Integriteit zal een plan van aanpak zijn beschreven voor bovengenoemde stappen en waarin ook onderwerpen en onderzoeken naar bijvoorbeeld de rol van een vertrouwenspersoon voor raads- en collegeleden aan bod komen, alsook hoe verantwoording af te leggen in de P&C cyclus over het onderwerp integriteit. Hoe het onderwerp integriteit periodiek te agenderen in de raad en het college komt eveneens terug in de nota.

Kanttekeningen

De conclusies en aanbevelingen uit het onderzoek komen voort uit een zorgvuldige opgestelde analyse en feitenrelaas, gebaseerd op interviews met betrokkenen. De personen die hebben meegewerkt aan het onderzoek zijn in de gelegenheid gesteld een reactie te geven. Die reacties zijn onderdeel van het onderzoeksrapport. Op het volledige rapport is geheimhouding opgelegd op grond van eerbiedging van de persoonlijke levenssfeer. Het rapport is beschikbaar voor de raads-, commissie- en collegeleden.

Financiën

nvt

Communicatie

Er vindt openbare behandeling van de conclusies, aanbevelingen en te leren lessen plaats.

Procedure

nvt

Bijlagen

1. Geheime bijlage "Reconstructief leeronderzoek Aalsmeer 7 juli 2023" (Government & Integrity)
2. Geheime bijlage "Afspraken en advies, februari 2023" Government & Integrity
3. Openbare samenvatting van het Reconstructief leeronderzoek

De burgemeester,

mr. G.E. Oude Kotte

RAADSBESLUIT

Besluit

1. De conclusies en aanbevelingen uit het reconstructief leeronderzoek zoals vermeld in het raadsvoorstel op pagina 2 te onderschrijven.

2. De volgende procesafspraken vast te stellen om de weerbaarheid van de gemeenteraad en het college van B&W te versterken bij vraagstukken over integriteit en vertrouwen:
   - Het instellen van een stuurgroep onder leiding van ~~de burgemeester~~ * om werkconferenties met de gemeenteraad en het college te organiseren over het onderwerp integriteit en deze te borgen, daarnaast zorgdragen voor vernieuwing van de gedragscodes voor bestuurders, burgemeester en gemeenteraad en aanscherping van de pre-benoemingstoets voor kandidaat-wethouders (te laten) voorbereiden;
   - Het opstellen van een geactualiseerd 'levend' protocol Integriteit ten behoeve van de gemeenteraad;
   - Het opstellen van een raadsbreed convenant "Zo Gaan We Met Elkaar Om in Politiek Aalsmeer en daarbuiten';
   - In de toegezegde nota Integriteit een plan van aanpak te beschrijven voor de bovengenoemde stappen.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van 20 juli 2023.

De griffier,

O. van Kolck

De voorzitter,

mr. G.E. Oude Kotte

* een door de raad aan te wijzen voorzitter

Samenvatting Reconstructief leeronderzoek

1. Aanleiding

In opdracht van de burgemeester van de gemeente Aalsmeer heeft Governance & Integrity (verder G&I) een kortlopend reconstructief leeronderzoek verricht naar aanleiding van het vertrek van twee wethouders op 16 maart 2023. Doel van het onderzoek is om, op basis van een reconstructie van de gebeurtenissen in chronologische volgorde, te komen tot een beoordeling van het gebeuren en tot formulering van bruikbare lessen en aanbevelingen voor de toekomst. Het gaat hierbij om lessen voor de burgemeester, enerzijds met betrekking tot wethouders en wat van hen mag worden verwacht in het voorkomen van belangenverstrengeling en de schijn daarvan; en anderzijds met betrekking tot het proces dat door hem is gevolgd, de interventies die zijn gepleegd en hoe dat beter had gekund.

2. Aanpak

De Hoofdvraag werd als volgt geformuleerd:
Wat kan het Bestuur van de Gemeente Aalsmeer, en meer specifiek de Burgemeester, als hoeder van de bestuurlijke integriteit, leren van de onderzochte casuïstiek voor wat betreft de besluitvorming en het eigen handelen en voor wat betreft het bestaan en de werking van bestaande procedures en afspraken?
De daarbij behorende sub-vragen waren:

- Wat zijn in chronologische volgorde de feiten (gang van zaken, omstandigheden, handelingen, besluiten, afspraken, betrokken actoren) van de te beoordelen casuïstiek?
- Welke maatregelen werden genomen door de burgemeester en/of anderen om belangenverstrengeling te voorkomen en de wethouder tegen de schijn daarvan te beschermen? Wat was de opzet en de werking van deze maatregelen? Wat kan daarvan worden geleerd?
- Wat zijn concluderend de belangrijkste lessen voor het bestuur van de gemeente Aalsmeer en voor de Burgemeester in het bijzonder en tot welke aanbevelingen geven die aanleiding?

Het reconstructief leeronderzoek dat heeft plaats gevonden bestond uit een deskreview en gesprekken met betrokkenen. Doel van de deskreview en gesprekken is om onszelf een goed beeld te vormen van wat er is gebeurd en om op basis daarvan lessen te trekken voor de toekomst. Alle geïnterviewden zijn bij het begin van het gesprek gewezen op het “reflectieve” of “leer” karakter van het onderzoek.

Het uitgevoerde onderzoek, de bevindingen en daaruit te trekken conclusies zijn dan ook niet bestemd noch geschikt om te dienen als grondslag voor persoonsgericht oordelen, laat staan disciplinaire maatregelen van welke aard dan ook. Wanneer dat relevant wordt geacht zou daarvoor nader en meer toegesneden onderzoek nodig zijn. De informatie als onderdeel van de reconstructie, de gevonden documentatie en de informatie uit de gesprekken is echter als voldoende uitgebreid en representatief beoordeeld voor de uitvoering van deze opdracht, namelijk voor een gedegen inzicht in de vermoedelijke gang van zaken met als doel reflectie, analyse en het formuleren van geleerde lessen.

3. Uitgangspunten

De wetgever streeft met regelgeving de zuiverheid in de besluitvorming na en het voorkomen van het daadwerkelijk verstrengelen van belangen. Naast de wettelijke verplichte opgave van nevenwerkzaamheden, is daartoe een aantal handelingen en werkzaamheden verboden verklaard en wordt van bestuurders gevraagd zich afzijdig te houden van besluitvorming waarbij sprake is van een persoonlijk belang. Dit laatste wordt meestal gesymboliseerd door het zich uit een besluitvormende vergadering terugtrekken, zodat betrokkene de besluitvorming noch verbaal noch non-verbaal zou kunnen beïnvloeden. Niet zelden trekt dit "opstaan" de aandacht en wordt vergeten dat de wetgever terughoudend in het *gehele* besluitvormingstraject vraagt- inclusief beraadslagingen en ambtelijke overleggen.

Naast het voorkomen van daadwerkelijke belangenverstrengeling worden bestuurders, blijkens de toelichting en de jurisprudentie, ook geacht de schijn van belangenverstrengeling zoveel mogelijk te voorkomen. Niet het ontstaan van de schijn bij een ander is een wethouder daarbij aan te rekenen, maar het onvoldoende actief en uit zichzelf tegengaan van die schijn. De twee door de wetgever onderkende vormen van schendingen, te weten a) daadwerkelijke belangenverstrengeling en b) het niet voldoende tegengaan van de schijn daarvan, zijn sterk in ernst verschillende schendingen. Daadwerkelijke belangenverstrengeling is een veel zwaarder vergrijp dan omissies in het tegengaan van de schijn ervan. De belangrijkste onderliggende principes voor beide schendingen zijn zuiverheid van de besluitvorming en geloofwaardigheid van en vertrouwen in de politiek. Vertrouwen en geloofwaardigheid zijn op te vatten als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het college, aangevoerd door de BM als hoeder van de integriteit. Collegeleden moeten kunnen rekenen op elkaars onderlinge bescherming tegen onbewuste schendingen, lastig weerlegbare beschuldigingen en druk, dreiging door derden. Daarbij is tot op zekere hoogte sprake van een gezamenlijke verantwoordelijkheid, die het zwaarst drukt op de betrokken personen en de Burgemeester.

Belangenverstrengeling en de schijn daarvan zijn niet toe behouden aan bepaalde personen of portefeuilles. Het voorkomen ervan vraagt om een actief, college-brede bewustwording van ieders risico's en kwetsbaarheden. Aandacht voor en bescherming tegen belangenverstrengeling en de schijn of beschuldiging daarvan is bij alle bestuurders van het college geboden.

Belangenverstrengeling en de schijn daarvan kunnen naast de zuiverheid van de besluitvorming ook het vertrouwen en de geloofwaardigheid in bestuurders en bestuur in het algemeen schaden. Dergelijke schade zou de rechtstaat in haar hart raken. Het bestuur (en de wetgever) is er daardoor veel aan gelegen belangenverstrengeling en de schijn daarvan te voorkomen. Tegengaan van beiden is zowel de verantwoordelijkheid van iedere bestuurder voor zich als van het college als algeheel. Van iedere bestuurder mag verwacht worden dat hij zichzelf actief een beeld vormt van zijn persoonlijke belangen en mogelijke schijn, en vervolgens afspraken maakt en er een werkwijze op na houdt die belangenverstrengeling en de schijn daarvan voorkomt. Van collega-bestuurders (en ambtelijk adviseurs) mag verwacht worden dat zij de bestuurder in deze helpen en waar nodig beschermen, door taken over te nemen en te wijzen op mogelijke oordeelsfouten en "per ongelukjes".

4. Analyse

Doel van de analyse is om aan de hand van een reconstructie van gebeurtenissen en genomen maatregelen, te komen tot een beoordeling van wat goed ging, en wat beter had gekund.

Voor elke gemeente geldt, maar met name voor gemeentes met een actief dorpsleven, dat een politiek vertegenwoordiger vaak ook een actief maatschappelijk en sociaal leven leidt. Dergelijke bestuurders moeten gekoesterd worden, omdat het iets zegt over hun betrokkenheid bij het reilen en zeilen binnen de gemeente en hun kennis van wat er leeft in de gemeenschap. Politieke bestuurders die binnen hun gemeente maatschappelijk actief zijn en een uitgebreid netwerk hebben, lopen een verhoogd risico op (de schijn van) belangenverstrengeling. Het vraagt op de eerste plaats van henzelf dat ze zichzelf goed beschermen en ook laten beschermen. Het vraagt van de andere leden van het college en de raad dat ze deze bescherming ook bieden.

Op basis van de reconstructie – en daarmee gestoeld op de uitgevoerde deskreview en gevoerde gesprekken – zijn er drie situaties aan te wijzen waarin een toenmalig wethouder de schijn van belangenverstrengeling op zich heeft geladen. Gezien het feit dat het om een leeronderzoek gaat is het belangrijk om deze momenten te benoemen, vanwege het doel dergelijke situaties in de toekomst te voorkomen.

4.1 Over het handelen van de burgemeester, als hoeder van de integriteit

De burgemeester heeft vanaf de totstandkoming van het college tot aan de raadsvergadering van 16 maart die leidde tot het vertrek van twee wethouders, zich ingespannen om al zijn wethouders, te beschermen tegen de schijn van belangenverstrengeling. De in het pre-benoemingsadvies voor een kandidaat wethouder geformuleerde beheersmaatregelen worden door de burgemeester serieus opgepakt en vormen de basis voor veel van zijn handelingen die daarna volgen. Hij heeft er op toegezien dat de beheersmaatregelen later nog aangescherpt werden, en – voor zover de burgemeester daar controle over had – ook worden opgevolgd. In opdracht van de burgemeester werden er ook meerdere retraites voor het college georganiseerd, waarin ook over integriteitskwesties, werd gesproken. Op meerdere momenten won hij aanvullend advies in bij externe deskundigen.

4.2 Over het handelen van het college

De burgemeester is weliswaar hoeder van de integriteit, maar hij kan het niet alleen. Hij heeft daarbij de raad, maar vooral ook de andere leden van het college nodig. Dit vraagt erom dat in het college het gesprek over integriteit op terugkerende basis plaatsvindt, en in het bijzijn van alle leden van het college. En ook dat bij twijfel of zorg over het integer handelen van één van de leden, elk lid van het college de verantwoordelijkheid heeft om dit bespreekbaar te maken in het college.

Het lijkt erop dat de afspraken die gemaakt waren juist ter voorkoming van (de schijn van) belangenverstrengeling er onbedoeld toe hebben geleid dat ook het college-brede gesprek over integriteit en over (de schijn van) belangenverstrengeling aan de hand van de concrete casuïstiek onvoldoende van de grond is gekomen. Het gevolg hiervan is geweest dat het veel moeilijker werd om de collectieve verantwoordelijkheid voor de integriteit van het bestuur vorm te geven.

Ook speelde mee dat er is gesproken over afspraken ter voorkoming van (de schijn van) belangenverstrengeling, maar – voor zover bekend – nooit in het bijzijn van het voltallige college. Dit werd nog eens versterkt door de gedragscode die te beperkt is juist in de beschrijving van het punt van (de schijn van) belangenverstrengeling. De functie van een gedragscode is richting geven aan het handelen van politieke vertegenwoordigers, opdat zij op basis van wat erin beschreven staat en de voorbeelden die gegeven worden, hun handelen voortdurend kunnen toetsen. Een goede gedragscode geeft de burgemeester bovendien de mogelijkheid om, wanneer het niet goed gaat, te wijzen op de regels en afspraken uit de code. Een heldere gedragscode stelt ook de raad in staat om hun controlerende taak op het gebied van integriteit beter uit te voeren dan nu gebeurd is.

4.3 Over het handelen van de raad

Uit de reconstructie van de gebeurtenissen is nergens gebleken dat de raad op enig moment vragen stelt over de mogelijke (schijn van) belangenverstrengeling. Sterker: in de raadsvergadering van 16 maart 2023, leek de raad volkomen verrast te zijn. Dit terwijl de raad een controlerende rol heeft ook op het onderwerp integriteit; ter bescherming van de wethouders, maar ook ter bescherming van het gehele gemeentebestuur. Immers, “gedoe rond integriteit” raakt het gehele gemeentebestuur en dus ook het aanzien van de raad.

5. Te leren lessen

Het leeronderzoek is bedoeld om intern, binnen de eigen organisatie, leren mogelijk te maken en een opmaat te bieden voor het zelf formuleren en daarna in de praktijk brengen van geleerde lessen. In het onderstaande doen de analisten een aanzet voor welke lessen er uit dit deel van de analyse zoal te leren zouden zijn. De te leren lessen zijn uitgesplitst naar lessen voor het college, voor de gemeenteraad en voor de ambtelijke organisatie.

5.1 Lessen voor het College van Burgemeester en Wethouders

De belangrijkste les is dat de integriteit van het bestuur bepaald wordt door een combinatie van twee elkaar versterkende factoren: individuele verantwoordelijkheid, van elke politieke vertegenwoordiger afzonderlijk, gekoppeld aan collectieve verantwoordelijkheid, van alle leden van het college samen. Het is daarom belangrijk integriteit periodiek te bespreken, in het college en in het bijzijn van alle leden. Met name is een goed begrip van (de schijn van) belangenverstrengeling belangrijk.

Jezelf én elkaar beschermen tegen het begaan van een schending is een belangrijk uitgangspunt en dat begint met het op terugkerende basis bespreekbaar maken van het onderwerp integriteit, met daarbinnen bijzondere aandacht voor belangenverstrengeling en de schijn daarvan. Wat verstaan we onder integer handelen, wat onder (de schijn van) belangenverstrengeling? Wat betekent het in algemene zin, wat betekent het in de praktijk van alledag en bij concrete casuïstiek; wat vraagt het van een bestuurder, wat vraagt het van het college en welke afspraken maken we erover? Maar ook: waarom staat bij de schijn van belangenverstrengeling de geloofwaardigheid van de politiek op het spel en bij belangenverstrengeling de zuiverheid van de besluitvorming (is een besluit op eigenlijke gronden genomen)? Het regelmatig bespreekbaar maken van integriteit

kan naar aanleiding van een actuele situatie, maar bijvoorbeeld ook langs de lijnen van de gedragscode.

Het gezamenlijk bespreken van integriteitsrisico’s en passende beheersmaatregelen, volgend uit

een prebenoemingstoets of risicoprofielgesprek, in het bijzijn van alle leden van het college draagt bij aan het versterken van de collectieve verantwoordelijkheid voor de naleving van diezelfde beheersmaatregelen. Het maakt het eenvoudiger om de bestuurder in kwestie vanuit bescherming, en vanuit het college als collectief, aan te spreken: “Is dit verstandig, en zou je dit of dat niet beter zo of zus kunnen doen”.

Nieuwe wethouders verdienen in hun eerste periode actief gecoacht te worden op het gebied van integriteit. Is de wethouder zich bewust van de nieuwe rol, als lid van het college? Van het werken in een glazen huis? Van de gedragscode? Worden begrippen als belangenverstrengeling en de schijn daarvan ook echt begrepen? En is helder bij wie hij/zij terecht kan met eventuele twijfels?

Juist in een situatie binnen het college waar er sprake is van “we agree to disagree” op een bepaald dossier is het belangrijk om goede afspraken te maken. Het vraagt om werkbare afspraken over hoe het college hiermee om gaat; hoe er toch met één mond gesproken kan worden; wie de eventuele vragen over het dossier beantwoordt; wat de consequenties zijn als iemand zich niet aan de afspraken houdt, etc. Belangrijk is om dit vervolgens ook naar buiten toe expliciet en transparant kenbaar te maken zodat het naleven ervan ook gecontroleerd kan worden.

Er dient een zorgvuldige afweging gemaakt te worden door het college bij het bepalen wie op welke uitnodiging voor een bijeenkomst ingaat. Juist hier kunnen situaties van (de schijn van) belangenverstrengeling uit voortkomen. Deelname aan bijeenkomsten is als zodanig een belangrijk onderwerp voor op de agenda, vanwege die collectieve verantwoordelijkheid.
De huidige gedragscode dient geactualiseerd te worden, want deze sluit niet goed aan bij de actualiteit en is met name op het onderwerp (de schijn van) belangenverstrengeling te beperkt. Momenteel biedt de huidige code onvoldoende houvast met name bij vermoedens van (de schijn van) belangenverstrengeling. Actuele, goed werkende en ‘levende’ gedragscodes helpen de burgemeester bij het invullen van zijn taak als hoeder van de integriteit en geeft invulling aan de collectieve verantwoordelijkheid. Het versterkt kortom het instrumentarium van de burgemeester.

Een gedragscode specifiek voor de burgemeester, gelet op zijn specifieke verantwoordelijkheid op het gebied van integriteit, kan hem helpen bij een standvastig optreden. Een dergelijke code zou in overeenstemming moeten zijn met een aantal recentelijk doorgevoerde (wettelijke) veranderingen met betrekking tot de verantwoordelijkheid van de burgemeester in zijn rol als hoeder van integriteit.

5.2 Lessen voor de Raad

Met een versterking van het integriteitsbewustzijn kan de raad beter en makkelijker haar controlerende taak op het gebied van integriteit uitoefenen. Een manier om dat te bereiken is het actualiseren van de verschillende gedragscodes, met betrokkenheid van de raad. Het versterkt het begrip over integer handelen, waaronder (de schijn van) belangenverstrengeling en het zorgt ervoor dat de raad meer in positie om te handelen– als er twijfel bestaat over een lid van het college.

Het is belangrijk om te voorkomen dat een integriteitskwestie inzet wordt van een politiek steekspel. Dit kan bijvoorbeeld door het opstellen van een Gentle Agreement. Hierin staan afspraken over hoe leden van de raad met elkaar, maar ook met de leden van het college omgaan,

in en buiten de vergaderzaal, maar ook in relatie tot sociale media en het benaderen van media.

Het ontbreekt de raad aan een protocol voor handhaving. In een dergelijk protocol wordt helder uiteen gezet wat de te nemen stappen zijn op het moment dat er een vermoeden van een integriteitsschending bestaat en ook wie welke stappen neemt. Vaak worden drie verschillende routes omschreven; wat te doen als er een vermoeden bestaat over een lid van de raad; wat te doen als het een wethouder betreft; wat als het om de burgemeester gaat. Goede en heldere afspraken zorgt voor duidelijkheid en zorgvuldigheid en voorkomt verassingen.

5.3 Lessen voor de ambtelijke organisatie

Ook ambtenaren hebben een rol te spelen bij het beschermen van hun wethouders. Het is daarom belangrijk om eventuele beheersmaatregelen, bij integriteitsrisico's voor een lid van het college, ook te delen met het ambtelijk apparaat. Bespreek, op initiatief van de BM en/of de gemeentesecretaris, de beheersmaatregelen met de betrokken ambtenaren. Dit heeft twee belangrijke voordelen: zij kunnen in hun werk rekening houden met de gemaakte afspraken en het stelt ze in staat om de bewuste bestuurder scherp te houden door hem/haar te wijzen op de gemaakte afspraken. Ook dit hoort bij de taak van een onafhankelijk adviserend ambtenaar.

Het belang van integer bestuurlijk handelen vraagt, met name daar waar er risico's spelen, om een hoog integriteitsbewustzijn bij ambtenaren en hun leidinggevenden. Zorg dat er binnen het ambtelijk apparaat voldoende aandacht is voor integriteit. Ondersteun leidinggevenden in het 'leiding geven' aan integriteit. Draag er zorg voor dat er ook bij ambtenaren, met name bij de ambtenaren die veel te maken hebben met het bestuur, voldoende aandacht is voor integer bestuurlijk handelen. Wat betekent dit en wat vraagt dit van een ambtenaar?
Wat is de rol van een ambtenaar als er dingen niet goed dreigen te gaan? Waar kunnen ze terecht met hun zorgen en twijfels?

Bij grote projecten op het gebied van ruimtelijke ordening en herinrichting moet de gemeente (ambtelijke organisatie en bestuur) anticiperen op mogelijke weerstand. Breng in aanloop naar een aanbestedingsprocedure het krachtenveld in kaart, en bedenk van te voren hoe hiermee om te gaan. Raadpleeg bewoners en andere belanghebbenden actief voorafgaand aan de besluitvorming, zet in op actieve samenwerking bij blijvend verzet, maar sta voor een besluit wanneer dat eenmaal is genomen, met steun van een meerderheid in de raad.